

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
Конкуренијско вијеће

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
Конкуренијси савјет

Рјешење
по Захтјеву за покретање поступка привредног субјекта Генетика д.о.о. Бања Лука
против привредног субјекта Универзитетски клинички центар Републике Српске
и Фонда здравственог осигурања Републике Српске

Сарајево
Август, 2025. године

Број: УП-05-26-2-028-49/24
Сарајево, 27.08.2025. године

На основу члана 25. став (1) тачка е), члана 41. став (1) тачка а) и ц), члана 42. став (1) тачке а), члана 48. став (1) тачке а), а у вези са чланом 4. став (1) тачке а), ц) и д), чланом 10. став (2) тачке а) Закона о конкуренцији («Службени гласник БиХ», бр. 48/05, 76/07 и 80/09) и чл. 105. и 108. Закона о управном поступку («Службени гласник БиХ», бр. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09 и 41/13), у поступку покренутом на основу Захтјева за покретање поступка број: УП-05-26-2-028-1/24 од 07.10.2024. године, поднесеном од стране привредног субјекта Генетика д.о.о. Бања Лука, ул. Симе Шолаје бр. 17, 78000 Бања Лука против привредног субјекта Универзитетски клинички центар Републике Српске, ул. Дванаест беба бб, 78000 Бања Лука, ради утврђивања постојања забрањеног споразума из члана 4. став (1) тачка а) и злоупотребе доминантног положаја у смислу члана 10. став (2) тачка а) и Фонда здравственог осигурања Републике Српске, ул. Здраве Корде бр. 8, 78000 Бања Лука у смислу члана 4. став (1) тачке ц) и д) Закона о конкуренцији, Конкуренијски савјет на 33. (тридесетрећој) сједници одржаној дана 27.08.2025. године донио је

РЈЕШЕЊЕ

1. Утврђује се да су привредни субјекти Фонд здравственог осигурања Републике Српске и Универзитетски клинички центар Републике Српске, доношењем и примјеном Програма неинвазивног пренаталног тестирања из крви труднице за 2023., 2024. и 2025. годину, закључили забрањени споразум којим се спрјечава, ограничава и нарушава тржишна конкуренција на тржишту услуга неинвазивних пренаталних тестирања из крви трудница (НИПТ) на подручју ентитета Републике Српске, подјелом и контролом тржишта доводећи друге привредне субјекте у неповољан положај у смислу члана 4. став (1) тачке ц) и д) Закона о конкуренцији.
2. Налаже се Фонду здравственог осигурања Републике Српске да одредбе Програма неинвазивног пренаталног тестирања из крви труднице из тачке 1. усклади са овим Рјешењем и Законом о конкуренцији у року од 60 (шездесет) дана од дана пријема Рјешења, те да у остављеном року достави доказе о извршењу истог.
3. Одбија се захтјев привредног субјекта Генетика д.о.о. Бања Лука за утврђивање забрањеног конкуренијског дјеловања из члана 4. став (1) тачке а) и члана 10. став (2) тачка а) Закона о конкуренцији, као неоснован.
4. Забрањује се привредним субјектима Фонду здравственог осигурања Републике Српске и Универзитетском клиничком центру Републике Српске, свако будуће поступање из тачке 1. диспозитива овог Рјешења, као и свако друго поступање на релевантном тржишту које би привредне субјекте или физичка лица, довело у неповољан положај на релевантном тржишту, у смислу члана 4. став (1) Закона о конкуренцији.

5. Изриче се новчана казна привредним субјектима Фонду здравственог осигурања Републике Српске и Универзитетском клиничком центру Републике Српске и то:
- Фонду здравственог осигурања Републике Српске у износу од 10.000,00 КМ
 - Универзитетском клиничком центру Републике Српске у износу од 10.000,00 КМ

у смислу члана 48. став (1) тачка а) Закона о конкуренцији, коју су дужни платити у року од 8 (осам) дана од дана пријема овог Рјешења, и доставити на увид доказе о извршењу.

У случају да се изречена новчана казна не уплати у наведеном року, иста ће се наплатити присилним путем, у смислу одредби члана 47. Закона о конкуренцији, уз обрачунавање затезне камате за вријеме прекорачења рока, према важећим прописима Босне и Херцеговине.

6. Одбија се захтјев привредног субјекта Генетика д.о.о. Бања Лука, ул. Симе Шолаје бр. 17, 78000 Бања Лука, Босна и Херцеговина за доношење привремене мјере.
7. Налаже се Подносиоцу захтјева, привредном субјекту Генетика д.о.о. Бања Лука, ул. Симе Шолаје бр. 17, 78000 Бања Лука, Босна и Херцеговина, да плати административну таксу на рјешење у укупном износу од 3.000,00 КМ, у корист буџета институција Босне и Херцеговине.
8. Ово Рјешење је коначно и биће објављено у Службеном гласнику Босне и Херцеговине, службеним гласницима ентитета и Брчко дистрикта Босне и Херцеговине.

Образложење

КонкурENCIЈСКИ савјет је дана 07.10.2024. године под бројем: УП-05-26-2-028-1/24 запримео Захтјев за покретање поступка поднесен од стране привредног субјекта Генетика д.о.о. Бања Лука, ул. Симе Шолаје бр. 17, 78000 Бања Лука против привредног субјекта Универзитетски клинички центар Републике Српске, ул. Дванаест беба бб, 78000 Бања Лука (даље у тексту: УКИЦ РС), ради утврђивања повреда одредби члана 4. став (1) тачка а) и члана 10. став (2) тачка а) Закона о конкуренцији («Службени гласник БиХ», бр. 48/05, 76/07 и 80/09).

Увидом у поднесени Захтјев, КонкурENCIЈСКИ савјет је утврдио да исти није комплетан, у смислу члана 28. Закона, те је након допуне Захтјева издао Потврду о пријему комплетног и уредног Захтјева дана: 28.01.2025. године, број: УП-05-26-2-028-4/24.

На основу достављених информација и документације КонкурENCIЈСКИ савјет је оцијенио да није могуће безведеног поступка утврдити постојање повреде Закона о конкуренцији на које Подносилац захтјева указује, те је донио Закључак о покретању поступка број: УП-05-26-2-028-6/24 од 30.01.2025. године.

КонкурENCIЈСКОМ савјету је дана 14.05.2025. године достављен акт којим Подносилац захтјева свој првобитни Захтјев за покретање поступка проширује на Фонд здравственог осигурања Републике Српске ул. Здраве Корде бр. 8, 78000 Бања Лука (даље у тексту: Фонд), и то због подјеле тржишта или извора снабдијевања и примјене различитих услова за идентичне трансакције с другим привредним субјектима, доводећи их у неповољан положај у односу на конкуренцију, односно противно одредби члана 4. став (1) тачке ц) и д) Закона о конкуренцији.

Поступајући у складу са чланом 121. Закона о управном поступку, КонкурENCIЈСКИ савјет је проширио поступак Закључком о проширењу поступка број: УП-05-26-2-028-27 /24 од 30.05.2025. године.

1. Странке у поступку

Странке у поступку су привредни субјекти Генетика д.о.о. Бања Лука, ул. Симе Шолаје бр. 17, 78000 Бања Лука, Универзитетски клинички центар Републике Српске, ул. Дванаест беба бб, 78000 Бања Лука и Фонд здравственог осигурања Републике Српске, ул. Здраве Корде бр. 8, 78000 Бања Лука.

1.1. Привредни субјекат Генетика д.о.о. Бања Лука

Привредни субјекат Генетика д.о.о. Бања Лука, ул. Симе Шолаје бр. 17, 78000 Бања Лука је привредно друштво са сједиштем у Бањалуци, регистровано код Окружног привредног суда у Бањалуци, под МБ 11211577, рег. уложак 57-01-0344-21, а које се бави пружањем услуга пренаталне дијагностике.

1.2. Привредни субјекат Универзитетски клинички центар Републике Српске

Привредни субјекат Универзитетски клинички центар Републике Српске, је друштво са ограниченом одговорношћу регистровано у улици Дванаест беба бб, 78000 Бања Лука и послује од 25.10.2000. године и у 100% је власништву Владе Републике Српске, док је основна дјелатност регистрована под шифром 86.10 - Дјелатности болница. Привредни субјекат УКЦ РС је класификован као велико gospodarство према критеријумима дефинисаним Законом о рачуноводству Босне и Херцеговине. Основна дјелатност Универзитетског клиничког центра Републике Српске је хоспитално лијечење (пријем, дијагностика и збрињавање) пацијената на нивоу секундарне и терцијарне здравствене заштите. Дјелокруг рада Универзитетског клиничког центра Републике Српске је обављање болничких и ванболничких здравствених услуга за ниво секундарне и терцијарне здравствене заштите. Пословање Универзитетског клиничког центра РС се највећим процентом односи на обављање здравствених услуга за потребе осигураника Фонда здравственог осигурања Републике Српске.

1.3. Привредни субјекат Фонд здравственог осигурања Републике Српске

Привредни субјекат Фонд здравственог осигурања Републике Српске, ул. Здраве Корде бр. 8, 78000 Бања Лука, је јавна установа уписана у судски регистар код Окружног привредног суда у Бања Луци, под бројем: 057-0-Рег-3-21-006064, регистрована између осталог, за спровођење обавезног здравственог осигурања, као и послове у рјешавању о правима из обавезног здравственог осигурања, са својствима правног лица и правима, обавезама и одговорностима утврђеним Законом, другим прописима који уређују систем јавних служби („Службени гласник РС“, број 129).

2. Правни оквир предметног поступка

КонкурENCIЈСКИ савјет је током поступка примјенио одредбе Закона, Одлуке о утврђивању релевантног тржишта («Службени гласник БиХ», бр. 18/06 и 34/10), Одлуке о дефинисању категорија доминантног положаја («Службени гласник БиХ», бр. 18/06 и 34/10), те одредбе Закона о управном поступку («Службени гласник БиХ», бр. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09 и 41/13), у смислу одредби члана 26. Закона.

3. Поступак по Захтјеву за покретање поступка

Као разлоге за подношење захтјева, Подносилац захтјева у битном наводи следеће:

- Подносилац захтјева је привредно друштво са сједиштем у Бања Луци које се бави пружањем услуга пренаталне дијагностике. Пренатална дијагностика је скуп медицинских, односно генетских тестова и поступака који се спроводе током трудноће жене како би се процијенило здравље фетуса. Ови тестови могу открити поремећаје попут Дауновог синдрома, срчаних мана, и других генетских болести. Постоје различите врсте пренаталне дијагностике, укључујући:
 - Неинвазивне методе - попут ултразвука и неинвазивног пренаталног тестирања (НИПТ), гдје се из крви труднице анализира генетски материјал фетуса.
 - Инвазивне методе - попут амниоцентезе (узимање узорка амнионске течности) и биопсије (узимање узорка ткива из постељице), које се користе за детаљнију анализу ако постоје индикације за потенцијалне проблеме.
- Подносилац захтјева, конкретно, пружа у име и за рачун генетских лабораторија услуге неинвазивних пренаталних тестирања из крви трудница (НИПТ) и цијелокупни дио својих прихода остварује управо пружањем наведених услуга.
- Да је тестирање веома сложен, компликован и одговоран поступак, а који истовремено изискује значајне материјалне трошкове за пружаоца услуга, који се раде у име и за рачун страних генетских лабораторија, јер истих нема у Републици Српској. Све наведено, Подносилац захтјева је узео у обзир приликом формирања цијене услуга, као и економски фактор, у смислу понуде и потражње на тржишту. На исти начин су поступали и сви други привредни субјекти који се баве пружањем истих услуга на територији Републике Српске, те се дужи временски период (од скоро 15 година, од оснивања првог привредног друштва за ову дјелатност) одвијала фер тржишна утакмица.
- Да је почетком септембра 2024. године, УКЦ РС објавио саопштење за јавност (а које су пренијели сви релевантни медији у РС/БиХ), да је окончао процедуру јавне набавке за спровођење неинвазивног пренаталног тестирања из крви трудница (НИПТ), те да ће убудуће ови тестови бити потпуно бесплатни за све труднице, јер ће трошкове тестирања у цијелости сносити Фонд здравственог осигурања Републике Српске (у даљем тексту: ФЗО РС).
- Подносилац захтјева истиче да су труднице у претходном периоду, уколико су испуњавале све услове дефинисане Програмима неинвазивног пренаталног тестирања из крви трудница, имале право на рефундацију трошкова тестрања од стране ФЗО РС, и то најприје у пуном износу, а након усвајања Цјеновника ФЗО РС у износу од 700,00 КМ, што је са аспекта тржишта потпуно прихватљиво.
- Да није прихватљиво и у супротности је са Законом о конкуренцији да се наведене услуге пружају потпуно бесплатно и уколико тестове обезбјеђује само један добављач, јер је на тај начин угрожено пословање свих других субјекта који се баве пружањем истих услуга, а који се не финансирају из Буџета РС или других јавних прихода. Другим ријечима, бесплатно пружање НИПТ тестирања од стране УКЦ РС ставља приватне пружаоце ових услуга у неповољан положај, јер логично не могу парирати оваквим условима на тржишту, што може и што ће неминовно довести до њиховог потпуног потискивања са тржишта, а чиме је повријеђен члан 4. став 1. тачка а) Закона о конкуренцији,

јер овим споразумом односно уговором закљученим након спроведеног поступка јавне набавке између УКЦ РС и приватне компаније директно спречавају и ограничавају постојеће привредне субјекте да наставе са пословањем и постојањем на релевантном тржишту, јер се за реализацију тог уговора користе буџетска средства којима се финансирају тестови само једног добављача, односно понуђача на тржишту, наводи се у Захтјеву.

- Да негативна пракса коју ствара УКЦ РС може имати далекосежне и несагледиве штетне посљедице, у виду нарушавања тржишних услова у корист једног пружаоца услуга, престанка рада свих других привредних субјеката који запошљавају велики број људи, а самим тим, што је и најважније, корисници услуга ће изгубити могућност избора, што је поражавајуће за једну капиталички организовану привреду. Уколико се избор сведе на једну опцију, то отвара могућност за бројне манипулације у будућности, а исто тако ствара одређену несигурност, јер поставља се питање шта ће се десити уколико ФЗО РС у неком тренутку не буде могао финансирати све те тестове, наводи се у Захтјеву.
- Подносилац захтјева напомиње да се према статистичким подацима сваке године у Републици Српској обави до 5000 неинвазивних пренаталних тестирања, а да ће УКЦ РС, у сарадњи са ФЗО РС, за сваку годину обезбиједити 3000 бесплатних тестова, чиме ће неспорно заузети 60% тржишта, што према члану 9. Закона о конкуренцији представља доминантан положај.
- Да би за Подносиоца захтјева било прихватљиво да је УКЦ РС одредио минималну цијену услуга у износу од 700,00 КМ за основни пакет, а да ФЗО РС, као што је и рађено до 01.10.2024. године, настави да суфинансира односно рефундира овај износ трудницама, а остави на вољу трудница да одаберу генетску лабораторију у којој желе да се изврши генетско тестирање, посебно јер на технологију и прецизност тестова свака трудница мора да има слободу избора
- На основу наведених чињеница, Подносилац захтјева сматра да УКЦ РС крши одредбе чланова Закона о конкуренцији, који забрањују поступке којима се нарушава, ограничава и спречава тржишна конкуренција и злоупотребљава свој доминантан положај у здравственом сектору, пружањем услуга без економске оправданости (бесплатно), чиме директно угрожава конкуренцију.

На основу наведеног Подносилац захтјева сматра да је описаним дјеловањем привредни субјекат Универзитетски клинички центар Републике Српске, склопио забрањени споразум из члана 4. став (1) тачка а) те злоупотреби доминантан положај из члана 10. став (2) тачка а) те тражи да КонкурENCIЈСКИ савјет донесе одлуку којом ће онемогућити овако дјеловање. Подносилац захтјева проширио је првобитни Захтјев и на Фонд здравственог осигурања због подјеле тржишта или извора снабдијевања и примјене различитих услова за идентичне трансакције с другим привредним субјектима, доводећи их у неповољан положај у односу на конкуренцију, односно противно одредби члана 4. став (1) тачке ц) и д) Закона о конкуренцији.

Привредни субјекат УКЦ РС у остављеном року доставио је одговор на Захтјев и Закључак КонкурENCIЈСКОМ савјету, дана 21.02.2025. године поднеском број: УП-05-26-2-028-12/24, у којем је у битном наведено следеће:

- да је у Службеном гласнику Републике Српске број: 47/23 објављен Програм неинвазивног пренаталног тестирања из крви трудница за 2023. годину, усвојен од

стране Управног одбора Фонда здравственог осигурања Републике Српске којим је поближе дефинисан начин остваривања права на НИПТ;

- да је Фонд РС задужио Уговорни орган да спроведе заједничку јавну набавку неинвазивног пренаталног тестирања из крви трудница (НИПТ);
- да је Уговорни орган, након што су се створили услови за покретање процедуре, приступио спровођењу исте у складу са Законом о јавним набавкама („Службени гласник БиХ“ број: 39/14, 59/22 и 50/24), те су сви заинтересовани субјекти имали прилику да поднесу своју понуду и буду учесници у поступку;
- да с обзиром да је поступак био обустављен због запримљених жалби, Фонд је на званичној веб страници објавио да је Управни одбор ФЗО РС-а усвојио измјене Програма и у складу са тим је вршио рефундацију трошкова неинвазивних пренаталних тестова;
- да је по успјешном окончању процедуре јавне набавке, Уговорни орган приступио наредном кораку а то је закључење уговора са понуђачем чија је понуда оцијењена као најповољнија те је од 01.10.2024. године омогућено право на пренатално тестирање свим трудницама које испуњавају услов за исти и које се налазе у систему обавезног осигурања;
- да се према Програму неинвазивног пренаталног тестирања из крви трудница за 2024. годину, услуге тестирања у потпуности финансирају од стране Фонда;
- да се имајући у виду наведено, јасно уочава да се Уговорни орган (УКЦ РС) у конкретном случају појављује само као спроводилац процедуре заједничке јавне набавке, као и да није у могућности да се креће мимо оквира утврђених законским и подзаконским актима који регулишу предметну област.

У остављеном временском року, супротна страна, привредни субјекат Фонд здравственог осигурања РС, доставио је одговор на Закључак о покретање поступка, у којем у битном наводи сљедеће:

- да је Фонд правно лице чији је оснивач Република Српска и чија је дјелатност осигурање, односно обавезно социјално осигурање;
- да врши јавна овлашћења у обезбјеђивању и спровођењу обавезног здравственог осигурања и у рјешавању о правима из обавезног здравственог осигурања те да се на организацију и рад Фонда примјењују прописи који уређују систем јавних служби;
- да Фонд поступа стриктно у складу са одредбама Закона о обавезном здравственом осигурању („Службени гласник РС“ бр. 93/22 и 132/22) те да је у складу са истим, за пружање услуге дијагностичке процедуре НИПТ, закључио уговор са УКЦ РС;
- да у циљу обезбјеђивања здравствене заштите за своје осигуранике, нема обавезу да услуге здравствене заштите уговора на основу поступка јавне набавке, него је приоритетно обезбјеђење адекватне и доступне здравствене заштите за сва осигурана лица на цијелој територији РС-а;
- да је Подносилац захтјева привредно друштво које „пружа у име и за рачун генетских лабораторија услуге неинвазивних пренаталних тестирања из крви труднице“, што значи да није оспособљен за непосредно вршење предметне дијагностике из чега Фонд закључује да Подносилац захтјева нема активну легитимацију за вођење предметног поступка;
- да је истина да је у претходним годинама Фонд вршио рефундацију трошкова НИПТ тестирања јер је тржиште у БиХ било неуређено и неконтролисано у

погледу НИПТ дијагностике и иста се обављала изван контроле здравствених установа те да је већи дио привредних субјеката пружао услуге НИПТ тестирања у име и за рачун иностраних лабораторија;

- да је Фонд правно лице чија је регистрована дјелатност осигурање из области социјалне сфере и да се на њега не може примјенити одредба члана 4. став (1) тачке ц) и д) Закона о конкуренцији као и да се не може сматрати субјектом на које се односи наведени Закон.

4. Усмена расправа

Будући да се ради о поступку са странкама са супротним интересима, КонкурENCIЈСКИ савјет је заказао усмену расправу, у складу са чланом 39. Закона, дана 17.03.2025. године (позив достављен актом број: УП-05-26-2-028-14/24 и број: УП-05-26-2-028-15/24 од дана 03.03.2025. године).

Усмена расправа одржана је у сједишту КонкурENCIЈСКОГ савјета уз присуство директора привредног субјекта Генетика д.о.о. Бања Лука – Триве Станковића и представника УКИЦ РС-а - Јоване Радоњић, Сање Аврам и Катарине Даниловић.

На усменој расправи странке су се изјасиле да остају код својих досадашњих исказа и доказа с тим да је свака страна приложила и додатну документацију којом потврђују своје тврдње (Записник број: УП-05-26-2-028-16/24 од дана 17.03.2025. године).

С обзиром да је поступак проширен и на Фонд здравственог осигурања РС-а, заказана је нова усмена расправа која је одржана у просторијама КонкурENCIЈСКОГ савјета, дана 23.06.2025. године, којој су присуствовали законски заступник Подносиоца захтјева – директор Триво Станковић, представник привредног субјекта УКИЦ РС – Катарина Даниловић и правни заступник Фонда здравственог осигурања РС-а – Јелена Диљевић.

Странке су се изјасиле да остају код својих навода, писмено достављених КонкурENCIЈСКОМ савјету те су се обавезале да у остављеном року доставе писмене одговоре на питања водитеља поступка са усмене расправе (Записник број: УП-05-26-2-028-35/24 од дана 23.06.2025. године).

5. Релевантно тржиште

У складу са чланом 3. Закона и чл. 4. и 5. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта („Службени гласник БиХ“, бр. 18/06 и 34/10), релевантно тржиште се одређује као тржиште одређених производа који су предмет обављања дјелатности привредних субјеката на одређеном географском подручју.

Према одредби члана 4. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта у производном смислу, релевантно тржиште обухвата све производе и/или услуге које потрошачи и/или корисници сматрају међусобно замјењивим, под прихватљивим условима, имајући у виду нарочито њихове битне карактеристике, квалитет, уобичајену намјену, начин употребе, услове продаје и цијене.

Према одредби члана 5. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, релевантно тржиште у географском смислу обухвата цијелу или дио територије Босне и Херцеговине на којој привредни субјекат дјелује у продаји и/или куповини релевантног

производа под једнаким или довољно уједначеним условима и који то тржиште битно разликује од услова тржишне конкуренције на сусједним географским тржиштима.

Члан 6. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта дефинише критеријуме за утврђивање релевантног тржишта па тако између осталог као битан критеријум претпоставља и препреке приступа релевантном тржишту (чл. 6. став (1) тачка д)).

Фонд здравственог осигурања Републике Српке у циљу обезбјеђивања здравствене заштите за своје осигуранике, има за задатак приоритетно обезбјеђење адекватне и доступне здравствене заштите за сва осигурана лица на цијелој територији РС-а. Предметни поступак се односи на тржиште услуга које је обухваћено прописима које уређује Фонд, те је КонкурENCIЈСКИ савјет утврдио да је у овом предметном поступку релевантно тржиште потребно дефинисати као тржиште пружања услуга неинвазивних пренаталних тестирања из крви трудница.

Узимајући у обзир све напријед наведено, КонкурENCIЈСКИ савјет је утврдио да је релевантно тржиште предметног поступка тржиште услуга неинвазивних пренаталних тестирања из крви трудница (НИПТ) на подручју ентитета Републике Српске.

6. Утврђено чињенично стање и оцјена доказа

Након сагледавања сваке посебно и свих релевантних чињеница и доказа заједно, КонкурENCIЈСКИ савјет је одлучио како слиједи:

КонкурENCIЈСКИ савјет у поступку, који се односи на Фонд здравственог осигурања Републике Српске је поступио у дијелу који се односи на оцјену одредаба Програма неинвазивног пренаталног тестирања из крви труднице за 2023., 2024. и 2025. годину, односно утврђивању забрањених конкурENCIЈСКИХ дјеловања, у смислу члана 4. став (1) тачке ц) и д) Закона. КонкурENCIЈСКИ савјет у поступку није оцјењивао правни основ за донешење Програма него усклађеност његовог садржаја са Законом.

Појам привредног субјекта, који се у смислу Закона разликује од појма привредног субјекта у другим прописима, је дефинисан чланом 2. Закона којим је утврђено да су привредни субјекти у смислу Закона:

- а) привредна друштва, предузећа и предузетници и њихова удружења без обзира на облик власништва, сједиште или пребивалиште,
- б) органи државне управе и локалне самоуправе, када посредно или непосредно учествују или утичу на тржиште,
- ц) остала физичка и правна лица која непосредно или посредно, стално, повремено или једнократно учествују на тржишту, без обзира на правни статус, на облик власништва, сједиште или пребивалиште, као што су удружења, спортске организације, установе, задруге, носиоци права интелектуалног власништва.

У складу са напријед наведеним, неспорно је утврђено да је Фонд здравственог осигурања Републике Српске привредни субјекат у смислу члана 2. Закона, јер својим дјеловањем утиче на релевантно тржиште те се на исти примјењују и све релевантне одредбе Закона о конкуренцији.

Управни одбор Фонда здравственог осигурања Републике Српске, уз сагласност Министарства здравља и социјалне заштите, број: 11/06-505-32-3/23, је донијело Програм неинвазивног пренаталног тестирања из крви труднице за 2023. годину, дана 26.04.2023. године.

Под тачком 2. прописан је Садржај Програма како слиједи:

2.1.1. Шта је НИПТ,

2.1.2. Могући резултати НИПТ-а,

2.1.3. Индикације за НИПТ,

2.1.4. Начин остваривања права на НИПТ,

2.1.5. Садржај обрасца Пристанак труднице за спровођење НИПТ-а,

2.1.6. Статистичка анализа.

Наведена тачка под називом 2.1.4. Начин остваривања права на НИПТ даље прописује:

„Право на НИПТ трудница остварује код свог надлежног доктора медицине специјалисте гинекологије и акушерства на примарном нивоу здравствене заштите, који, на основу индикација из поглавља 2.1.3. овог програма, издаје упутницу за обављање процедуре НИПТ-а.

Са добијеном упутницом трудница одлази на процедуру неинвазивног пренаталног тестирања из крви у здравствену установу заштите са којом Фонд има закључен уговор. Здравствена установа у којој је узорак из крви труднице узет, узорак доставља у Јавну здравствену установу ЈЗУ УКЦ РС.

ЈЗУ УКЦ РС добијени узорак из крви труднице даље доставља на тестирање установи са којом је закључио уговор за процедуру неинвазивног пренаталног тестирања из крви труднице.

Фонд уговара плаћања НИПТ-а са ЈЗУ УКЦ РС.“

Програм неинвазивног пренаталног тестирања из крви труднице за 2024. годину, под тачком 2.1.4. остаје непромијењен. „Фонд уговара плаћања НИПТ-а са ЈЗУ УКЦ РС.“

Фонд даље наводи да је због компликоване процедуре УКЦ РС обезбиједио тестирање узорака из крви труднице тек од 01. октобра 2024. године. У периоду који је томе претходио, труднице које су обавиле процедуру НИПТ су се Фонду обраћале захтјевима за рефундацију трошкова, те је иста уважавајући ставове из пресуда омогућена од средине марта 2024. године допуном програма за 2024. годину, у висини цијене процедуре НИПТ утврђене Цјеновником здравствених услуга у Републици Српској (ова здравствена услуга је од марта 2024. године уврштена у наведени цјеновник као шифра услуге 3410005, назив услуге: НИПТ – тризомија 21, тризомија 18, тризомија 13, цијена услуге 700,00 КМ). У том периоду су привредни субјекти који су услуге пружали у име и за рачун иностраних генетских лабораторија поздравили овакво поступање Фонда па чак и рекламирали могућност рефундације трошкова и своје цијене прилагодили цијени коју је Фонд одредио цјеновником и у којем износу је

и омогућио рефундацију за услугу НИПТ која подразумијева тестирање за наведене три тризомије.

На основу Одлуке о финансирању програма неинвазивног пренаталног тестирања из крви труднице за 2025. годину („Службени гласник РС“, број 87/2024) обезбијеђена су средства у износу од 9.000.000,00 КМ. Управни одбор Фонда донио је Програм неинвазивног пренаталног тестирања из крви трудница за 2025. годину („Службени гласник РС“, број 76/2024), којим је предвиђено право трудница на рефундацију трошкова процедуре НИПТ тестирања али само уколико је поменута процедура обављена у установи секундарног или терцијарног нивоа здравствене заштите са којом Фонд има закључен уговор и у УКЦ РС.

Овако постављен услов представља опет директну подјелу и контролу тржишта с обзиром да Подносилац захтјева као ни већина осталих учесника на тржишту који пружају услуге НИПТ тестирања нису регистровани као здравствена установа на чему Фонд инсистира.

Фонд, у смислу члана 2. Закона, својим дјеловањем, доношењем Програма, непосредно је утицао на тржиште - контролом и наметањем приступних ограничења што је онемогућило слободан приступ осталим привредним субјектима (лабораторијама) на релевантно тржиште и исте довео у неравноправан положај у остваривању прихода (као и Подносиоца захтјева).

Имајући у виду чињеницу да су наведени акти Фонда здравственог осигурања Републике Српске имали за посљедицу фактичко дејство и утицај на тржиште пружања услуга неинвазивних пренаталних тестирања из крви трудница, КонкурENCIЈСКИ савјет сматра да се исти могу сматрати забрањеним споразумом из члана 4. став (1) тачка ц) и д) Закона.

Уговори који искључују конкуренте са релевантног тржишта су по својој природи забрањени.

Као посљедица усвајања Програма, потписан је АНЕКС I Уговора о регулисању односа приликом пружања болничких здравствених услуга осигураним лицима Фонда у 2024. години, између Фонда здравственог осигурања Републике Српске и ЈУ Универзитетског клиничког центра Републике Српске. Предмет Анекса Уговора је - уговарање дијагностичке процедуре неинвазивног пренаталног тестирања из крви труднице са примјеном од 01.10.2024. године и истим је утврђено да су се стекли услови да Здравствена установа (УКЦ РС) обавља дијагностичку процедуру неинвазивног пренаталног тестирања из крви труднице која ће се финансирати у складу са Програмом неинвазивног пренаталног тестирања из крви труднице за 2024. годину, односно чланом 2. наведеног Анекса Уговора дато им је искључиво право на рефундацију трошкова НИПТ тестирања на терет Фонда. За 2025. годину одредбе Анекса Уговора су интегрисане у основни „Уговор о регулисању међусобних односа приликом пружања болничких здравствених услуга осигураним лицима Фонда у 2025. години.“

КонкурENCIЈСКИ савјет истиче да се код оцјене замјенских производа или услуга мора поћи од перцепције крајњег корисника – члан 8. став (3) Одлуке о утврђивању релевантног тржишта. У овом случају, корисници обавезног здравственог осигурања

РС-а неће сматрати супститутом комерцијалне лабораторијске услуге уколико им исте не омогућавају поврат трошкова која им је законом осигурана. Дакле, услуга која не омогућава рефундацију не може бити третирана као еквивалентна оној која исту омогућава.

На усменој расправи потврђено је да се узорковање односно вађење крви трудница врши у лабораторији УКЦ РС-а и здравственим установама на подручју РС-а са којима УКЦ РС има закључен уговор. Након тога узорци се достављају изабраном привредном субјекту – Биотега д.о.о. Бања Лука, који исте шаље на анализу и тестирање иностраним лабораторијама. Дакле, привредни субјекат УКЦ РС као и остале медицинске установе укључујући и изабраног понуђача, врше само посредовање у тестирању а никако комплетан процес тестирања. На питање водитеља поступка да ли УКЦ РС остварује приход од тестирања, представник привредног субјекта УКЦ РС је одговорио „да је Фонд утврдио цијену за ту услугу у износу од 1.100,00 КМ и по тој цијени се плаћа по извршеној услузи. УКЦ РС остварује приход у износу од 1.100,00 КМ а укупни трошак је 997 КМ са ПДВ-ом. Од септембра 2024. године до сада обављено је око 1200 тестова“.

КонкурENCIЈСКИ савјет је оцјенио да крајњи потрошачи/корисници обавезног здравственог осигурања немају већу могућност избора исте врсте услуга за исту цијену па самим тим не могу осварити ни добробит.

Законом о здравственој заштити Републике Српске („Службени гласник РС“, број 57/2022) прописано је да се наведеним законом уређују права пацијената, организација здравствене дјелатности и пружање здравствених услуга. Одредбама члана 3. наведеног Закона дефинисано је да се здравствена дјелатност обавља у јавним и приватним установама у складу са утврђеним стандардима, нормативима, планираним развојем здравственог система и приоритетним мјерама и активностима у пружању здравствене заштите, по стручно-медицинској доктрини и уз употребу одобрених здравствених технологија.

КонкурENCIЈСКИ савјет је у поступку утврдио да је шифра дјелатности под којом послује привредни субјекат Биотега д.о.о. Бања Лука: 46.46 – трговина на велико фармацеутским производима и није регистрован као здравствена установа што доводи у питање његову улогу у цијелом поступку тестирања. Ако узмемо у обзир да је привредни субјекат УКЦ РС потврдио да ради само узимање узорака које потом преко привредног субјекта Биотега д.о.о. Бања Лука шаље даље у иностранство (Загреб), зашто би онда исти начин пословања био ускраћен и Подносиоцу захтјева као и осталим привредним субјектима који послују на исти начин.

Препреке приступа релевантном тржишту обухватају сва ограничења која потенцијалним учесницима (привредним субјектима) ограничавају и спречавају слободан приступ на тржиште. Ако наведено примјенимо на конкретну ситуацију, значи да постоји законом овлаштено правно лице (Фонд) које у вршењу својих надлежности обавља послове обавезног здравственог осигурања грађана Републике Српске, односно у овом случају услуге рефундације трошкова НИПТ тестирања корисницима, и непосредно утиче на тржиште на којем се остварује профит које само за 2025. годину подразумијева тржиште вриједно 9.000.000,00 КМ одобрених средстава а које је дато само привредном субјекту УКЦ РС.

Предметни Програми, са аспекта прописа о заштити тржишне конкуренције, су правним и административним баријерама ограничили слободан улазак привредних субјекта, конкурената, на релевантно тржиште, те непотребно ограничили и избор лабораторија у којима корисници услуга могу реализовати своје право добијања услуга НИПТ тестирања на терет новчаних средстава Фонда. Прилог овој тврдњи је и допис/доказ достављен КонкурENCIЈском савјету који у свом садржају потврђује да је један од чланова Управног одбора Фонда и представник УКЦ РС-а (поднесак запримљен под бројем: УП-05-26-2-028-22/24 од дана 24.04.2025. године).

КонкурENCIЈски савјет сматра да Фонд мора омогућити, под једнаким условима, а као што је било претходних година прије доношења Програма, свим привредним субјектима регистрованим за обављање предметне дјелатности, односно пружање услуга неинвазивних пренаталних тестирања из крви трудница (НИПТ), да учествују на тржишту и самим тим, крајњим осигураницима здравственог осигурања рефундирање трошкова на терет новчаних средстава Фонда. Сви медицински субјекти, који испуњавају законске и стручне критерије, морају имати могућност учествовања на тржишту под једнаким условима и без дискриминације, како би крајњи корисници – осигураници здравственог осигурања – могли остварити право на рефундацију трошкова из средстава Фонда - што је и сам Фонд потврдио (стр. 7 овог Рјешења; навод: „...у претходним годинама Фонд вршио рефундацију трошкова НИПТ тестирања јер је тржиште у БиХ било неуређено и неконтролисано..“).

С циљем свеобухватне анализе тржишта услуга неинвазивних пренаталних тестирања из крви трудница (НИПТ) на цијелој територији Босне и Херцеговине, КонкурENCIЈски савјет је анализирао и географско тржиште Федрације БиХ те утврдило да је тако нпр., према Одлуци о суфинансирању трошкова неинвазивних пренаталних тестова у 2024. години за Кантон Сарајево (број: 01/2-02-2-16521-11/24 од 13.06.2024. године), у члану 6. став (2) под тачком б) прописано, да је потребно доставити, између осталог, и оригиналну плаћену фактуру о извршеној и пруженој услузи на име осигураника. То значи да здравствени осигураници у овом дијелу Босне и Херцеговине, нису условљени избором лабораторије која ће пружати наведену услугу што омогућава већу конкуренцију међу привредним субјектима а посљедишно и такмичење у пружању квалитетнијих услуга на утврђеном тржишту.

Слиједом наведенога утврђено је да предметни Програми неинвазивног пренаталног тестирања из крви труднице за 2023., 2024. и 2025. годину ограничавају, спрјечавају и нарушавају тржишну конкуренцију на релевантном тржишту, те се провођење истих сматра забрањеним конкурENCIЈским дјеловањем, у смислу члана 4. став (1) тачка ц) Закона јер врше подјелу тржишта или извора снабјевања те примјењује различите услове за идентичне дјелатности (услуге НИПТ тестирања) према другим привредним субјектима на тржишту, доводећи те привредне субјекте (лабораторије) у неповољан положај у односу на конкуренцију (УКЦ РС), у смислу члана 4. став (1) тачка д) Закона. Таква пракса затвара релевантно тржиште пружања услуга неинвазивних пренаталних тестирања из крви трудница (НИПТ) и доводи конкуренте у неравноправан положај онемогућавајући слободно и фер тржишно такмичење.

Другим ријечима, креирањем Програма који фаворизују само једног пружаоца услуге, долази до нарушавања тржишне равнотеже, ограничавања избора за корисника, те

поскупљења или отежаног приступа услузи одређене категорије трудница, што има директне посљедице и на јавни интерес.

Слиједом наведеног одлучено је као тачки 1. диспозитива.

У току поступка Подносилац захтјева није успио доказати да је привредни субјекат УКЦ РС својим актима односно дјеловањем учинио забрањени споразум из члана 4. став (1) Закона који се односи на а) директно или индиректно утврђивање куповних и продајних цијена или било којих других трговачких услова из Закона о конкуренцији те је сходно томе одлучено као у тачки 3. диспозитива овог Рјешења.

6.1. Утврђивање злоупотребе доминантног положаја

Конкурenciјски савјет је у поступку утврдио да је УКЦ РС, на основу Статута и Закона о јавним набавкама, расписао Јавни позив за избор најповољније понуде за попуну предметне набавке, дана 14.09.2023. године. Након тога Управни одбор Завода, је донио Одлуку о избору најповољније понуде број: 01-11340-27/23 од дана 12.04.2024. године. По завршеној процедури Јавне набавке, потписан је уговор између привредних субјеката Биотега д.о.о. Бања Лука, ул. Симе Миљуша бб, 78000 Бања Лука као Даваоца услуга и ЈЗУ УКЦ РС као Платиоца-корисника услуга (Уговор број: 01-11340-36/23 од дана 02.09.2024. године).

На основу наведеног, привредни субјекат УКЦ РС је провео утврђену процедуру и дјеловао на основу одредби предметног Програма, односно проводио је прописе/одлуке виших законодавних инстанци /институција власти.

Имајући у виду наведено Конкурenciјски савјет није утврдио забрањена конкурenciјска дјеловања од стране УКЦ РС-а, у смислу члана 10. став (2) тачке а) Закона.

Слиједом наведеног одлучено је као тачки 3. диспозитива.

7. Новчана казна

У смислу члана 48. став (1) тачка а) Закона о конкуренцији, новчаном казном у износу највише до 10,0% вриједности укупног годишњег прихода привредног субјекта, из године која је претходила години у којој је наступила повреда закона, казниће се привредни субјекат, ако склопи забрањени споразум или на који други начин судјелује у споразуму којим је нарушена, ограничена или спријечена тржишна конкуренција у смислу члана 4. Закона о конкуренцији.

Конкурenciјски савјет је приликом изрицања висине новчане казне узео у обзир намјеру те дужину трајања повреде Закона о конкуренцији, као и посљедице које је иста имала на тржишну конкуренцију, у смислу члана 52. Закона о конкуренцији.

Полазећи од неспорно утврђене чињенице да су привредни субјекти Фонд здравственог осигурања РС-а и УКЦ РС-а склопили забрањени споразум из члана 4. став (1) тачке ц) и д) Закона, изречена је новчана казна у појединачном износу од 10.000,00 КМ (десетхиљада и 00/100 КМ), што представља 0,00106 % оствареног прихода за 2022. године, који је износио 939.404.308,00 КМ за привредни субјекат Фонд здравственог осигурања РС-а и 0,0032% оствареног прихода за 2022. године, који је износио 303.145.363,00 КМ за привредни субјекат УКЦ РС.

У случају да се изречена новчана казна не уплати у утврђеном року иста ће се наплатити принудним путем, у смислу члана 47. Закона о конкуренцији, уз обрачунавање затезне камате за вријеме прекорачења рока, према важећим прописима Босне и Херцеговине.

Слиједом наведеног одлучено је као тачки 5. диспозитива.

8. Трошкови поступка

На усменој расправи одржаној дана 23.06.2025. године, у складу са чланом 105. став (4) ЗУП-а, водитељ поступка је информисао странке да захтјев за накнаду трошкова мора бити достављен прије доношења рјешења којим се предметна ствар рјешава јер у супротном губи право на накнаду трошкова. Странке у поступку нису поднијеле захтјев за накнаду трошкова.

9. Административна такса

Подносилац захтјева на ово Рјешење, у складу са чланом 2. Тарифни број 107. став (1) тачке ф) и г) Одлуке о висини административних такси у вези са процесним радњама пред КонкурENCIЈСКИМ савјетом („Службени гласник БиХ“, бр. 30/06, 18/11 и 75/18) је дужан платити административну таксу у укупном износу од 3.000,00 КМ у корист Буџета институција Босне и Херцеговине.

10. Поука о правном лијеку

Ово Рјешење је коначно и против истог није дозвољена жалба.

Незадовољна страна може покренути управни спор пред Судом Босне и Херцеговине у року од 30 дана од дана пријема, односно, објаве овог Рјешења.

Предсједница

Нинела Салихбашић